

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 4. Quomodo omissio libera dependeat à cognitione?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

nostra conclusio. Cause naturales inclinatur in effectus contrarios, possunt se mutuo impedire, ita ut nulla aliquid producat: ergo eodem modo duplex cogitatio inclinatur ad diuersos actus, possunt ita se mutuo impedire, ut cogitatio inclinans ad amorem, voluntatem retrahat ab odio, & cogitatio inclinans ad odium voluntatem retrahat ab amore, ita ut ipsa in neutram partem feratur, sed omnem actum libere suspendat, & pure omittat.

23 Specialiter contra Thomistas physicam prædeterminationem propugnantes dari posse puram omissionem, quod ipsi communiter negant efficaciter probatur. Afferunt huiusmodi prædeterminantes prædeterminationem non requiri ad posse sed ad operari, ut hac ratione defendat hominem non prædeterminatum ad actum honestum illum libere omittere, inquirunt enim, quod etiam si careat physica prædeterminatione ad actum, non carere poterunt ad illum, quia physica prædeterminatio non pertinet ad constitutum potentie neque actus primi, sed est quid medium, inter actum primum, & secundum, seu complementum actus primi, & illius applicationem ad actum secundum. Insuper afferunt implicare de facto dari actum sine physica prædeterminatione ad illum, & ita implicare hæc duo coniungi carentia physica prædeterminationis ad amorem, & amoris actum, sicuti implicat dari physicam prædeterminationem ad amorem, & non dari actum amoris, quod est implicare hæc duo coniungi existentia physica prædeterminationis ad amorem, & carentiam amoris.

24 Ex his principiis sanctis physice prædeterminantibus argumentor sic. Pone hominem cum iudicio indifferenti rationis ad amorem, & carentiam amoris omni physica prædeterminatione destitutum, hic homo nullum actum positivum eliciet, quia implicat hunc de facto dari sine physica prædeterminatione: ergo omittet amorem nullo actu amoris opposito habito, insuper est potens ad amoris omissionem, quia ad illum, & carentiam illius habet iudicium indifferens rationis: ergo omittet actum, quem potest elicere absque eo, quod alium actum impossibilem cum actu omissionis eliciat: ergo homo ille habebit puram omissionem liberam.

25 Respondent Discalceati Carmelitani 1. 2. tract. 10. disp. 3. dub. 4. n. 36. in eo casu voluntatem posse elicere actum præceptum, & nihilominus illum omittentem non omittere libere, quia ad hoc ut omisso sit libera respectu voluntatis non sufficit hanc posse elicere actum omissioni oppositum, & illam omittere, sed requiritur, ut illud, quod est liberum egrediatur à voluntate. Hoc est dicere requiri esse actum positivum, quod est egregia petitio principii: deinde est contra lumen rationis asserere libere non omittere illum, qui omittit, & potest operari, seu non omittere, omne enim, cuius oppositum potest voluntas ponere liberum est respectu illius, cum ad illud, & ad oppositum indifferens sit. Aliiter respondent iidem Carmelitani ibidem asserendo, voluntatem omni prædeterminatione destitutam ad nullum actum habere potentiam, data tamen prædeterminatione ad alterum potentem esse ad utrumque v.g. data prædeterminatione ad amorem ex vi huius prædeterminationis constitui potentem ad amorem, & ad actum oppositum, odium videlicet, vel nolitionem amoris. Ut hoc componat cum conclusione asserente prædeterminationem esse applicationem supponentem posse, egregiam quandam Philosophiam meditantur. Afferunt prius naturam produci in quolibet effectu gradus uniuersaliores, quam minus uniuersales suo ordine usque ad gradum infimum. v.g. in homine prius natura produci gradum substantie, deinde gradum corporis, & postea viuentis, &c. Et si hi omnes gradus realiter sint identificati, eodem ordine asserunt prius naturam prædeterminari causam ad gradus uniuersaliores, & postea ad minus uniuersales, & si prædeterminatio ad omnes physice sit una simplex entitas. Rursus affirmant prædeterminationem ad gradum substantie quæ respectu illius tantum est applicatio, & non dat posse, sed supponit, dare posse respectu gradus immediati minus uniuersalis, v.g. respectu gradus corporis, & prædeterminationem ad gradum corporis, quæ respectu illius est applicatio dare posse ad gradum viuentis, & sic in aliis. Ex hoc fit omne prædeterminationem ad hunc gradum esse tantum applicationem ad illum, & supponere illius posse iam constitutum per applicationem ad gradum superiorem immediatum, & constituere posse ad gradum inferiore immediatum. v.g. prædeterminatio ad gradum corporis est tantum applicatio ad hunc gradum, & supponit

posse ad illum iam constitutum per applicationem, seu prædeterminationem ad gradum substantie, & constituere posse ad gradum viuentis immediate inferiorem. Fit etiam intra hanc doctrinam prædeterminationem ad illum gradum in quo immediate conueniunt, amor, & nolitionis amoris, vel ad gradum specificum amoris esse tantum applicationem respectu illius, & carentiam prædeterminationis ad gradum specificum odij, seu nolitionem amoris esse carentiam applicationis ad hunc gradum specificum, & non carentiam posse, seu potestatis ad illum. Rursus fit voluntatem nullam habentem prædeterminationem non habere posse ad gradus differentiales, & inferiores, quia non habet applicationem ad gradus superiores, cum enim nullam habeat prædeterminationem, nullam habet applicationem.

Hic dicendi modus plurimis scæter implicationibus imprimis implicat in his, quæ realiter sunt identificate: reperiri prioritatem naturæ, cum enim prioritas naturæ sit prioritas causalitatis, & nihil possit esse causa sui ipsius, nihil potest esse prius se ipso, seu aliquo secum identificato. Ex hoc fit Chymeram esse prioritatem illam naturæ, quam inter gradus magis, & minus uniuersales physice identificados modus iste dicendi confingit. Eandem Chymeram cõcernet prioritas illa naturæ inter prædeterminationes sola intellectus cognitione distinctas in simplici entitate viuis prædeterminationis repertas. Est etiam in igne figuratum assignare quoddam constitutum posse, seu potentie per suam entitatem intrinsece essentialiter oppositum, & incompossibile cum actu, cuius est potentia, posse enim, & potentia ordinantur ad dandam existentiam effectui, quomodo igitur ad hoc ordinari poterit id quod cum tali existentia essentialiter, & quidditatiuam continet repugnantiam. Deinde si posse ad quemlibet gradum constituitur per applicationem ad gradum immediatum illi superiorem. Inquirio per quam applicationem, seu applicationem ad quæ gradum constituitur posse ad gradum supremum. Profecto ægre discalceati homines per hæc dumtaxat, & inuicem incedere valebunt, redeant ad veram, & tritam philosophie viam, si forte intra illam sibi commendatissimam physicam prædeterminationem insequi, & comitari valeant.

S. IV.

Quomodo omisso libera dependeat à cognitione.

Omissionem liberam procedere ex cognitione, adeo certum est, ut nemo possit oppositum in dubium vocare, quod breuiter efficacissimis rationibus euincitur. Implicat libertas ad omittendum, sine cognitione, per quam vltimò completur, & constituitur voluntas libera: ergo implicat, dari omissionem liberam sine cognitione. Probo consequentiam: implicat omissionem liberam sine libertate: sed cognitio est quid pertinens, tanquam constitutum libertatis: ergo implicat omisso libera sine cognitione. Breuius: libertas in actu secundo dependet à libertate in actu primo: sed omisso est libertas in actu secundo, hoc est, id, quo voluntas exercet suam libertatem: ergo dependet à libertate in actu primo: sed libertas in actu primo est cognitio: ergo dependet à cognitione.

Confirmatur: voluntas impulsu vehementi cogitatione inclinante ad amorem, amat necessarîo, ni aliâ cogitatione ab eodem amore retrahatur: ergo sine hac cogitatione retrahente non potest non amare, seu omittere: ergo supposita cogitatione inclinante ad amorem, omisso dependet necessarîo à cogitatione inclinante ad odium, vel saltem retrahente ad amorem. Nota fit consequentia, & viget ratio. Quoties duo, ita se habent, ut vnum non possit esse sine alio, quod potest esse sine illo, extremum quod sine consortio alterius subsistere valet, independens dicitur, & alterum, quod sine aliis consortio subsistere nequit, dependens iudicatur: sed omisso libera non potest esse sine cognitione, cognitio autem potest esse sine omissione libera: ergo omisso dependet à cognitione, & cognitio ab omissione non dependet.

Posita hac dependentia inter omissionem liberam, & cognitionem, difficile sanè est, explicare, in quo consistat, & quomodo possit cognitio in omissione influere, quam difficultatem nostri Recentiores peracutè diuoluunt. Neque eadè tibi videatur de influxu cognitionis in negationem, & in actum positivum, est enim longè maior in omissione, quæ non viget, quando in voluntate vnica solum datur cogitatio à qua possit omisso dependere, tunc enim facilè soluitur.

soluitur questio de omisione, eodē modo ac de actu positiuo dicendo, influxū precīsē consistere in cognitione, & in omisione simul existentibus: sed nos premit, quando duplex cognitio proponens diuersa motiua, & sepe incompossibilia, voluntatem ad omisionem inclinat, v. g. cognitio, quæ dicit, ne audias sacrum, vt domi ludas, & cognitio, quæ dicit, ne audias sacrum, vt cum amicis rusticis: & de facto voluntas omittit actum internum circa auditionem sacri, quia cogitatione dicendum est, procedere talem omisionem: vel quid sit speciale in voluntate, quando procedit ab hac, quod non sit quando procedit ab illa: Neque similis est difficultas respectu actuum positiuorum, quia quando mouet cogitatione quæ dicit, ne audias sacrum, vt domi ludas, elicio actū quo dico, nolo audire Missam vt domi ludam, quando vero mouet cogitatione, quæ dicit, ne audias Missā, vt cū amicis rusticis, elicio alium actū, quo dico, nolo audire Missam, vt cū amicis rusticis, qui actus sunt inter se distincti, & oppositi, neq; vnus potest ex motiuo alterius dependere, neque alterius regi cognitione, in omisione autem semper datur eadem omisio, quæ secundum se indiuisibiliter eadem, ex quacumque cognitionum illarum seorsum sumpta dependere potuit.

31 Non eisdem terminis, sed aliis in re idem significantibus difficultatē hac exagitat Ripald. sect. 8. vbi disputat, quid sit omisione procedere ex hoc motiuo, vel ex illo, quando duo motiua sunt illi proposita, in cuius sententia idem est, omisionem procedere ex hac cognitione, & procedere ex motiuo representato per illā, quapropter iure potero meis terminis applicare, id quod suis in eadem difficultate respondeat hic author. Inuenit ipse præter omisionē, & cogitationes inclinantes ad illā, actus quosdā inefficaces voluntatis, quibus cōplacere, & displicere potest volūtas de obiectis per cognitionē propositis, exēpli gratiā, proponitur mihi cogitatio dicens, ne audias Missam, vt rusticis; & alia quæ dicit, ne audias Missam, vt ludas, possum habere actum inefficacem, quo dicam, displicet mihi ludus, & alius, quo dicam, placet mihi rusticatio; tunc si purē omittam actum audiendi Missam, talis omisio procedere non potest à cogitatione, quæ dicebat, ne audias Missam, vt ludas, quia illius motiuum per displicitiam inefficacem detestatus sum, sed necessario procedit à cogitatione, quæ dicit, ne audias Missam, vt rusticis, in cuius obiecto motiuo complaceo: imò etiam si hanc complacentiam non haberem, dum adesset illa displicitia circa ludum, cognitio ludum proponens non moueret, sed quæ proponebat rusticationem, quam non sum detestatus sicut ludum.

32 Vidit Ripaldus, hoc dicendi modo, non plene difficultatē solui, quia potest voluntas omittere sine aliquo actu cōplacentiæ, neque displicitiæ circa obiecta proposita, vel complacens in vtroque obiecto, & tunc eadem reddit difficultas, per quid constituitur omisio dependens ab hac cognitione, potius quam ab illa, cū vtriusque motiua, æquē placeant, vel saltem sint æquē uon detestata. Adde ego posita complacentiā circa motiuum vnius cogitationis, & circa aliud, adhuc voluntate negatiuē se habentē, circa aliud, posse omisionem saltem inaduatē dependere à motiuo quod voluntas non erat detestata, & tunc est eadem difficultas, per quid constituitur omisio ab illo dependens. Vt hæc soluere Ripaldus, vltimò confugit ad veritatem conditionatam, quā influxum assignauit inter actus imperantes, & imperatos, & asserit, tunc omisionem pendere ab hac cognitione, & non ab illa quando illā ablata, & hac permanente permaneret omisio. In eandē sententiam, existimo, Ruizium incidisse, asserentē disp. 37. sect. 1. n. 13. omisionem actus, tunc fore meritoriam quando liberē omittimus actum prohibitum, & omittendi ratio fuit obseruatio præcepti, quæ sublatā, ceteræ circumstantiæ nos impellebant ad actum prohibitum, ac si diceret, quando ablati præcepto, non daretur talis omisio, tunc dicenda est meritoria, ac proinde procedere ex motiuo, quod idem est ac à cognitione dependere.

33 Hunc modum assignandi influxum existentem, per id quod non existit, sed existeret, latē, & ni fallor, efficacissimē explosi Contr. 9. Punct. 5. §. 4. & 5. Vbi de influxu actus imperantis in imperatum disputabam. Vide ibi dicta, & omnia ad difficultatē præsentē eodem modo applica. Tantū breuiter pertingam egregium argumentum, quod ibi expendi. Omisionem non futuram, deficiente hac cogitatione, dicit negationem cogitationis, & entitatem actus, cui priuatiuē opponitur omisio, quæ non sunt, sed essent:

Francisc. de Omeida Philosoph. Tom. II.

sed omisio, v. g. amoris non potest dependere, tanquam à causa, neque tanquam à causalitate, ab amore, qui est non esse omisionis, & illi opponitur; ergo non potest dependere ab illa veritate conditionata secundum id, quod dicit ex parte consequentis sub conditione, neque secundum id, quod dicit ex parte conditionis, hoc enim est negatio cognitionis, à qua modò omisio dependet; ergo non potest ab illa depēdere. Patet consequentia; nihil potest dependere à cognitione, & à negatione eiusdē cognitionis; sed omisio libera depēdet modò à cognitione; ergo nō depēdere simul à negatione eiusdē cognitionis, adhuc quæ esset. Eadē formā, licet in diuersa materia, idem argumentū expendi loco citato, ideo illud latius non expendo, sed tergiſſe sufficiat.

34 Arriag. sect. 6. citatā, sub 3. n. 13. ait, influere cogitationē in omisionem, dicere coexistentiam cogitationis proponentis motiuum ad omittendum, & ipsam omisionem, ita vt non possint hæc duo coexistere, quin cogitatio influat in omisionem; casu autem quo duplex cogitatio occurrat, ab vtraque procedet omisio, dum vtrique coexistat, quantumuis motiua proposita per duplicem cognitionem inter se sint opposita.

35 Hæc opinio non omnino displicet, verumtamen vt iacet, illam falsam esse iudico, quod sic probō. Potest voluntas, propositis duobus motiuis ad omittendum, displicere de altero, & omittere v. g. posita cognitione, quæ dicit, ne audias missam vt ludas; ne audias missam, vt rusticis, elicere actū displicitiæ circa ludum, & purē omittere actum circa auditionem Missæ, & tunc coexistet omisio cogitationi inclinati ad illam propter ludum, quin ab illa dependeat; ergo dependentia non consistit in mera coexistentia. Maior ex nullo capite poterit negari; Minorē probō: motiuū, quod voluntas detestatur, non potest in eodē instāri, in quo detestatur mouere efficaciter voluntatem, adhuc ad effectū negatiuū propter ipsum, quia nihil potest fieri propter illud, quod fugere intendimus, aliā actū prosequutionis, & fugæ versaretur voluntas circa idem formale motiuum; sed voluntas in casu proposito vult, vt non sit ludus, & quasi actū fugæ versaretur in illū; ergo non potest ex illo moueri ad omittendum. Neque respondere poteris, posse omittere voluntatem propter obiectū, quod tantū inefficaciter fuit detestata, quia adhuc inefficaciter nō potest volūtas se exercere actū prosequutionis, & fugæ circa idē formale motiuū, & casu proposito moueretur efficaciter ad omittendum ex fine, quod inefficaciter fuerat detestata. Deinde idem argumentum fieri potest, casu quo voluntas non solum inefficaciter, sed etiam efficaciter ludū detestetur. Posset etiā hæc sententia impugnari, quia potest altera cogitatio esse posterior natura ipsa omisione, si ex prauisione huius, illam Deus infuderit, & tunc omisioni coexistet, & non influet in illam; ergo hic influxus non consistit in pura coexistentia cogitationis, & actus omisi.

36 Dicendum est cognitionem, cuius motiuū detestatur voluntas, non posse influere in omisionem, ac proinde requirere negationem talis detestationis, vt per modum actus primi influxiua sit. Eodem modo affirmo, cogitationem ex aliquo capite dependentem, non posse in illam influere. Non affirmo, cogitationē posse dependere ab omisione, à quo abstraho, sed affirmo, exigere negationem depēdentiæ, siue hæc sit possibilis, siue nō, vt influat in ipsam omisionē eo modo, quo dixi, actum imperatē exigere negationē dependentiæ ab imperato, vt influat in illū. Probatur hæc conclusio ratione, quæ eandem probauit in actu imperante respectu imperati. Id quod dependet ab aliquo est posterius illo; sed quod est posterius, non potest esse prius: ergo ad hoc vt possit esse prius, requirit, non esse posterius: ergo ad hoc vt cognitio possit esse prior omisione, & influere in illam, requirit, non esse eandem posteriorem: his positis

37 Dicendum est secundū cognitionem per modum actus primi potentis influere in omisionē amoris, dicere negationem totius qualitatis prædeterminantis, & decreti prædefinitiuū incōpossibile cū amore, seu destructiuū libertatis ad amandū, vel omittendū. Ratio est clara, quia si voluntas ante ipsam cognitionē seu independētē ab illa, est prædeterminata ad non esse amoris, omisio amoris non poterit esse libera; ergo cognitio non poterit per modū actus primi influere in ipsam omisionem, vt liberam; ergo nullo modo. Probo consequentiam, cogitatio tantū influat in omisionē, quatenus inclinat voluntatē, vt cesset ab actu, quem potest elicere; sed non potest inclinare voluntatem determinatam ad omisionem, & impotentem elicere actum

actum: ergo non potest voluntas addita ad omittendum influere in omissionem, quia tantum potest influere in omissionem, quatenus non elicit actum, quem potest ergo cogitatio non potest illuminare, ut omittat, seu ut influat in omissionem per influxum, quæ ipsa præstare nequit.

38 Neque refert, me dixisse actum necessarium posse provenire à principio prædeterminante, & ab alio comprincipio ex se non determinante, quia cum actus positivus habeat entitatem physicam, postquam voluntas sit determinata per modum actus primi ab vno principio, potest in actu secundo concurrere cum principio prædeterminante, & cum aliis principiis ex se non prædeterminantibus, à quibus oriatur actus secundus, & determinatio ad illum per modum actus primi. In negatione autem, cum nullus sit influxus positivus ab illo principio dicitur tota procedere, quod per modum actus primi ad illam prædeterminat, nec alia non prædeterminantia possunt quidquam in negationem influere. Ex hoc capite fatentur omnes, omissionem actus in voluntate non potente actum elicere, non procedere à voluntate, sed ab illo principio positivo, vel negativo, ex vi cuius voluntas impotens est amorem producere.

39 Dicendum est tertio, omissionem in actu secundo procedere ab hac cogitatione, nihil aliud esse, quam actum primum potentem influere in omissionem, & ipsam omissionem illi coexistentem, ita ut si plures cogitationes, etiam representantes obiecta in se impossibilia potentes influere in hanc omissionem, coniungantur cum illa, omnes simul per modum vnius principij adequati, & quælibet illarum per modum inadæquati principij, necessariò influant, ita ut non possit omisso hac coexistentia supposita, non ita ab illis procedere. Dixi, omnem actum primum, ut comprehenderem complacentias inefficaces circa obiectum, quod potest movere ad omissionem, si hæc per se ipsas possunt in omissionem influere, à quibus omisso procedet simul & à cogitatione per modum vnius adequati principij modo dicto, ita ut nunquam simplex complacentia sit principium adequatum omissionis, cum semper cum cognitione coniungantur.

40 Non immorabor in hac conclusione probanda, quia rationes omnes, quæ rem ita contingere evincunt, adduxi iam Contr. 9. p. 5. ad probandum, similem influxum in actibus imperantibus respectu actuum imperatorum. Vide ibi dicta, & omnia omnino eodem modo ad præsentem doctrinam applica, & sicut ibi dixi, influxum actuum imperantis includere nostro modo concipiendi actum imperatorem in recto, & imperatum in obliquo, & influxum passivum dicere actum imperatum in recto, & imperantem in obliquo, in re tamen esse eundem omnino, quia uterque dicit eandem coexistentiam, & sicut dixi, posito actu, cum duobus imperiis, dependere à quolibet inadæquate, & vno ablato, si permaneat coexistens alteri actui imperanti, iam dependere ab illo adæquate per aliam causalitatem: sic dico de omissione coexistenti duabus cognitionibus, dependere à quolibet illarum inadæquate, quod si vna cognitione ablata permaneat omisso coexistens alteri cognitioni iam soli, iam dependere ab illa per aliam causalitatem, dicendum est.

41 Vnum tantum in hac re apparet difficile, quam in actibus imperatis. Quomodo, videlicet, possit omisso dependere à duobus motibus inter se oppositis, licet enim dixerim, actum imperatum posse dependere à duobus imperantibus respectibus motibus inter se oppositis, ibi facilius percipitur, quia actus imperatus immediatè non attingit motiva imperantium, in nostro verò casu omisso immediatè attingit motiva per cogitationes proposita. Respondeo rectè posse omissionem respicere duo motiva inter se impossibilia tanquam fines sub disunctione exercendos, quod etiam in actibus positivis contingit, potest quis emere equum ex intentione equitandi in viæ, vel iter agendi, per actum, quo dicat, volo emere equum propter equitationem in viæ exercendam, vel propter iter Matritum peragendum, aut si dicat, volo equum emere, ut possim equitare, & iter agere: sic qui omittit, proposito ludo, & proposito rusticatione, potest omittit propter utrumque motium, quæ omisso est propter ludum, vel rusticationem sub disunctione exercendam, seu ut voluntas sit apta & indifferens, ad actum, quo velit ludere, & actum, quo velit rusticari, ex quibus pro sua libertate postea, quem maluerit eligere, poterit.

Omissionem etiam liberam, non habere motium, docuit expressè Soar. lib. 12. de gratia c. 1. n. 9. & Amicus Ruiz disp. 37. sect. 1. n. 13. ubi docet, omissionem esse meritoriam præmij naturalis, & bonam bonitate naturali, non posset autem esse bona, si ex bono motivo non fieret, Ripalda tenacissimè defendit disp. 70. citatà per totam, trahit ex motivo honesto, à quo procedit dem teneat Augustus, & Zumel apud Ripaldam, & sapientissimum recentiorum consensus, quibus ergo subscribo, huic opinioni non immeritò suffragor.

Deterruit multos, ad concedendum motium respectu omissionis, difficultas, quam §. precedenti solui, scilicet, nihil esse, per quod omisso constituitur dependens ab hoc motivo, potius quam ab illo, quando occurrit duplex motium disparatum, vel oppositum: sed hi Auctores rem contentè non sunt meditati, est enim idem solvendus nodus, siue omisso motium habeat, siue careat illo, dum scilicet libera constituitur, eo enim ipso, quod sit libera, dependet à cognitione, & ex hac dependentia eadem oritur difficultas, quomodo constituitur omisso dependens à cognitione, quæ sine illa esset eadem, & quæ ratione dependeat ab hac cognitione potius, quam ab illa, cum duplex occurrit cognitio, obiecta disparata, vel opposita proponens.

Dicendum est primò, omissionem nullam habere motium intrinsecum imbitum in sua entitate, sicut illud habet actus positivus, qui per se ipsum respicit hoc obiectum motium, & terminatur ad illud, ita ut de potentia Dei absoluta non possit ad aliud, vel non ad istud terminari. Ab hac conclusione nullus dissentiet, cuius ratio hæc est efficacissima. Omisso intrinsecè nihil aliud est, quam non esse actus: sed idem non esse actus reperitur, quando est liberum respectu voluntatis, ac quando est omnino necessarium independenter à voluntate, cui nullum motium proponitur ad actum, & ad negationem illius; ergo eadem est omisso quando liberè procedit à voluntate, & quando necessariò existit independenter à voluntate, quæ nulla cogitatione prævenit circa obiectum amoris, vel omissionis: sed quando est necessaria independenter à cognitione nullum potest habere motium: ergo neque quando est libera illud habet per suam entitatem, quæ semper est eadem: Secundo, si omisso habet motium, debet esse illud, quod per cognitionem proponitur voluntati: sed possunt diversa motiva proponi voluntati, quibus moueatur ad eandem omissionem: ergo omisso eadem potest habere diversa motiva: ergo non sunt illi intrinseci, quidquid enim est intrinsecum, semper illam necessariò comitatur. Omissionem esse eandem, siue ab hoc, siue ab illo motivo procedat: est certum quia semper est negatio eiusdem actus, & suspensio eiusdem actionis.

Dicendum est secundò, omissionem habere motium extrinsecum immediatum, quasi interpretarium, & virtuale, ex eo præcisè, quod dependeat ex cognitione illud proponente. Probatur conclusio. Cognitione inclinat, & allicit voluntatem ad omissionem liberam, sed nullo alio modo id facit, quam proponendo, seu applicando obiectum, quod retrahat voluntatem ab actu omissionis opposito, & illam trahat ad omissionem illius: & sæpè, vel semper trahere intendat ad actum oppositum: ergo cognitio influit in voluntatem liberam, quasi per applicationem motui: ergo motium ad illam conducit, aliàs ad quid esset applicandum superflua: semper enim est applicatio rei non conducentis ad effectum; ergo si motium propositum per cognitionem non influit in omissionem liberam; superflua erit illius applicatio: ergo superflua erit cognitio, cuius totum munus est applicare obiecta, & motiva voluntati, ut ipsa se determinet propter motiva, quæ cognitio proposuit. Sed dici nequit, applicationem motui, quæ est cognitio, non conducere ad omissionem liberam: ergo dici nequit, ipsum motum in ipsam non influere, implicat enim puram applicationem rei non conducentis ad effectum, ad ipsum conducere.

Dixi motium proveniens voluntati ex dependentia à cognitione, esse immediatum, quia motium nullo medio influit in ipsam omissionem: sed per suam entitatem media cognitione applicatam, applicatio autem non se habet, ut medium